

Sivil Sesler Festivali'ne sen de gel!

STGM, 25-26 Eylül tarihlerinde İstanbul Maçka'da sivil toplum örgütlerinin katılacağı bir festival düzenliyor.

'Örgütlenme Özgürlüğü' imza kampanyası sürüyor

STÖ'lerin katkısıyla hazırlanan 'Örgütlenme Özgürlüğü Talepler Metni' 160 sivil toplum örgütünün imzasıyla 29 Temmuz'da düzenlenen basın toplantısı ile imzaya açıldı.

Engelli İnsan Hakları Derneği'nden Ali Fuat Mengüç

"Hiç pireye kızıp yorgan yakmadım!"

Siviliz

Ağustos 2009 • Sayı 20

ISSN 1306-5297

Avrupa Birliği tarafından desteklenen ve STGM tarafından yürütülen Türkiye'de Sivil Toplumun Gelişiminin ve Sivil Diyalogun Desteklenmesi Projesi bültenidir, iki ayda bir yayımlanır.

Önce rampa, sonra cennet!

Mahalle camisinin imamına rastlayınca, tekerlekli sandalyesinden uzanıp elini sıktı.

- Nasılsınız hocam?

- İyiyim, hamdolsun.

- Hocam, caminin girişine bir rampa yaptırırsanız, biz de dini vecibelerimizi yerine getirebilsek. Hem biliyorsunuz yeni yasa gereğince yaptırmanız gerekiyor.

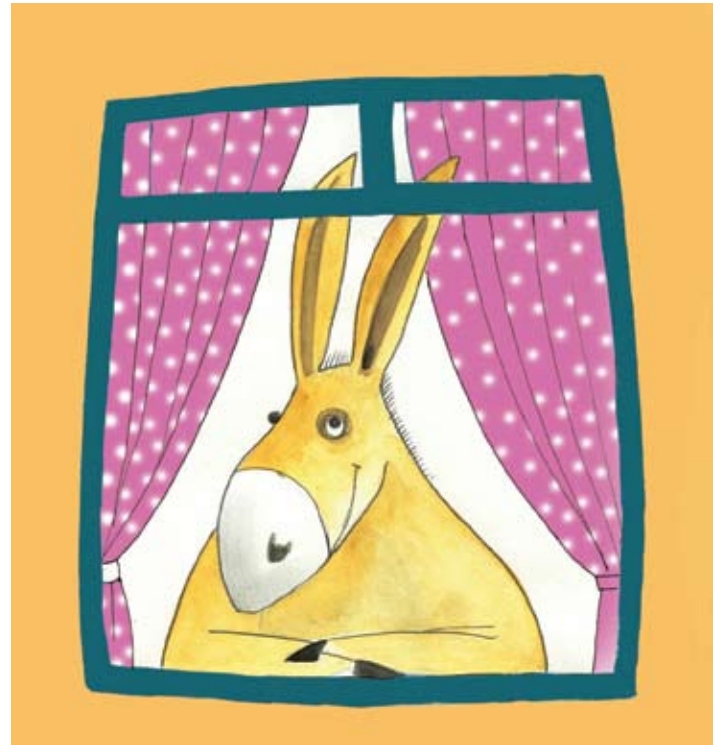
- Biliyorum yaptırmamız gerekiyor ama zaten ibadet etmeseniz de siz doğuştan cennetliksiniz.

İmamın kabul edilebilir bir vaadi var! Peki ya, okulları, hastaneleri, sinema salonlarını, alışveriş merkezlerini, metro istasyonlarını, belediye otobüslerini, adliye binalarını, konutları, alt ve üst geçitleri, trafik sinyalizasyon sistemini, kaldırımları, fabrikaları, kısaca gündelik hayatın toplumsallaştığı alanları inşa edenler, hizmete açanlar, yasaları yapanlar, siz ne vaat ediyorsunuz, dışlanmışlık ve yoksulluk dışında?

Biz istatistiklerin yalancısıyız. Rakamlar dünyada 650 milyon, Türkiye'de ise 10 milyona yakın engelli insanın, aşırı yoksulluk ve toplumsal dışlanmışlık içinde yaşamaya çalıştığını söylüyor. Rakamlar doğru ise gündelik hayatımızda görüş alanımıza girmeyen, birlikte sokakta oynamadığımız, okulu kırmadığımız ama aynı mahallede, aynı kentte, aynı ülkede ve aynı zaman kesitinde yaşadığımız milyonlarca insan var.

Toplumsal hayatı bireysel farklılıkların eşitsizlik üretmesi üzerine örgütler, farklılıkları yok sayan politika ve kültürü egemen kılarırsanız, ayrımcılığın tüm toplumu teslim almasını önleyemezsiniz. Eşitsizliğin yoldan çıkmış gücüyle baş etmek, toplumsal hayatın farklılıkları hesaba katan bir noktadan yeniden örgütlenmesi ile olanaklıdır.

2006 yılında hazırlanan Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi; engelli olma durumunun, başkalarıyla eşit biçimde topluma tam etkin katılmayı önleyen davranışsal ve çevresel engellerin etkileşiminden kay-

naklandiğini belirtiyor. Engelli kişiler arasında da farklılıklar olduğu ve bu farklılıkların gözetilmesi gerektiğini vurgulayan sözleşme, bir kişiye karşı engelli olması nedeniyle ayrımcılık yapılmasının, insanın doğuştan gelen onuru ve değerinin ihlal edilmesi olduğunun altını çiziyor ve toplumsal hayatın yeniden örgütlenmesine yönelik ilkeleri devletlere ve toplumlara bir kez daha hatırlatıyor.

Engellileri toplumun "acıma" duygularına terk ederek, bağımlı olmanın küçük düşürücü etkileriyle baş başa bırakanlar, cennet sizin için değil demek ki. Karar vericiler, uygulayıcılar ve denetleyiciler, size sesleniyoruz: 2012 yılına kadar kamuya açık tüm binalar, alanlar ve toplu taşıma araçlarının engellilerin kullanımına uygun hale getirilmesi hükme bağlandı. Bekliyoruz!

Bu yayının içeriğinden yalnızca STGM sorumlu olup, hiçbir şekilde Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıttığı olarak algılanmamalıdır.

Sivil ağını al STGM'ye gel

STGM STÖ'lerin savunuculuk faaliyetlerine yönelik organizasyon desteği veriyor. 2007-2009 döneminde Avrupa Kadın Lobisi Türkiye Koordinasyonu'nun iki genel kurul toplantısı ve dört küçük çaplı çalışma toplantısı; Çocuklara Adalet Girişimi'nin Diyarbakır'da, Adana'da ve Van'da düzenlediği küçük çaplı çalışma toplantıları ve aynı şekilde Sığınmacılar ve Göçmenler Ağı da bu bileşen kapsamında desteklendi.

Sivil ağlara da destek veren STGM son dönemde Göç Platformu'nun ve LGBTT Hakları Platformu'nun ikişer toplantısını destekledi. LGBTT Hakları Platformu'nun ilk toplantısı için Feray Salman'dan teknik destek aldık. 25-26 Nisan'da Ankara'da gerçekleştirilecek ikinci toplantı öncesinde ise İlknur Üstün'den kurumsal bileşenlerin analizi konusunda teknik yardım aldık. LGBTT Hakları Platformu, Göç Platformu gibi stratejik planlarına son halini vermek için tamamlayıcı çalışmalar sürdürüyor. Benzer bir çalışmayı Trabzon Kadın Platformu için de yaptık. Bir toplantı düzenleyerek kurumsal bileşen analizleri tamamlandı ve platform kendisi için bir kimlik belgesi hazırlayarak, yerel eşitlik eylem planlarının hayata geçirilmesi olarak belirledikleri hedeflerini gerçekleştirmek için çalışmalarına başladı.

STGM Güneydoğu'da çalışan gençlik örgütlerinin platformlaşma isteklerine yönelik bir destek talebini de karşılayarak 13 örgütü bir araya getiren iki toplantı düzenleyerek, Güneydoğu Gençlik STK Ağı'nın başlangıcına destek sağladı.

Ayrıca İzmir'de Roman örgütlerine yönelik ayrımcılık semineri ve Adana ve çevresindeki insan hakları örgütlerine yönelik savunuculuk semineri düzenledik. Toplumsal cinsiyet ve cinsel taciz konusunda iki günlük bir kapasite geliştirme semineri İstanbul'da kadın örgütlerinin geniş katılımı ile gerçekleştirilirken, engelli hakları üzerine bir başka kapasite geliştirme çalışması da Ankara'da Türkiye Sakatlar Federasyonu şemsiyesi altında örgütlenen STÖ'lere yönelik olarak düzenlendi. HIV/AİDS'li bireylerin yaşadığı hak ihlallerine yönelik, hak örgütlerinin kapasitesini geliştirmek üzere düzenleyeceğimiz bir seminer ise Ağustos ayında gerçekleşecek.

TUROP'u desteklemeye devam ediyoruz

STGM, sivil ağ destekleri kapsamında 2005'ten beri çalışmalarına katkı sunduğu Türkiye Otizm Platformu (TUROP) ile 14 Haziran'da İstanbul'da bir toplantı daha gerçekleştirdi. TUROP'un Nisan ayında "Otizm Farkındalık Ayı" kapsamında gerçekleştirdiği toplantıda, platformun stratejik planının güncellenmesi için yol haritası belirlendi. Platform üyelerinin etkin katılım gösterdiği toplantıda, platform koordinatörü tarafından otizm farkındalık ayı içinde gerçekleştirilen etkinliklerin bir özeti sunuldu. Buna göre 2 Nisan-2 Mayıs tarihleri arasında TUROP'un iletişim çalışmaları sonucunda yazılı basında 533 haber yayımlandı, 38 web sitesinde 72 habere yer verildi, 20 ulusal kanalda ise 53 adet haber sunuldu. STGM, Türkiye Otizm Platformu'nun kurumsallaşma perspektifi ile yürüttüğü çalışmalarını desteklemeye önümüzdeki aylarda da devam edecek.

Sivil Sesler Festivali'ne sen de gel!

"Sivil Sesler" Festivali
25-26 Eylül 2009,
Küçükçiftlik Park, Maçka-İstanbul

Sivil Toplum Geliştirme Merkezi (STGM)'nin, Türkiye'nin birçok yerindeki sivil toplum örgütlerinin katılımıyla düzenleyeceği "Sivil Sesler" Festivali, 25-26 Eylül'de İstanbul-Maçka, Küçükçiftlik Park'ta gerçekleşecek. Festivalde, tanıtım stantları kurulacak, çeşitli oturumlar, söyleşiler, konserler, kültür-sanat etkinlikleri, atölye çalışmaları, kısa film/belgesel gösterimleri ve benzeri birçok etkinlik düzenlenecek.

Gelin seslerimizi birlikte duyuralım; deneyimlerimizi, hedeflerimizi ve hayallerimizi üç gün boyunca paylaşalım. Sizler de, sivil toplum örgütleri olarak festivalde stant açmak ve/veya farklı etkinlikler düzenlemek istiyorsanız www.sivilsesler.org sitesindeki katılımcı formunu doldurarak en geç 31 Ağustos 2009 saat: 17.00'ye kadar bize gönderin. Başvurunun hemen ardından yapılacak olan seçimle festivale katılacak olan sivil toplum örgütleri belirlenecek ve www.sivilsesler.org adresinden duyurulacaktır.

Festival ile ilgili ayrıntılı bilgiye www.stgm.org.tr adresinden ulaşabilir, sorularınızı bilgi@sivilsesler.org e-posta adresinden bize ulaştırabilirsiniz.

Festivalde görüşmek dileğiyle...

Örgütlenme Özgürlüğü Kampanyası

“Daha Örgütlü Bir Toplum ve Katılımcı Demokrasi” için imza kampanyası

Sivil toplum örgütlerinden gelen talepler doğrultusunda hazırlanan ‘Örgütlenme Özgürlüğü Talepler Metni’ 160 sivil toplum örgütünün desteği ile 29 Temmuz’da düzenlenen basın toplantısı ile imzaya açıldı. Türkiye’de katılımcı demokrasinin desteklenmesi için örgütlenme özgürlüğünün önündeki engellerin kaldırılmasına yönelik başlatılan imza kampanyası Ekim ayı sonu kadar devam edecek. Kampanya sonunda toplanan imzalar TBMM başkanlığına, siyasi parti gruplarına ve hükümete iletilecek.

İmza kampanyasına örgütünüz adına destek vermek için www.birlikedegistirelim.org adresindeki formu doldurabilir veya desteğinizi belirten bir yazıyı (312) 442 57 55 numaralı faks aracılığıyla STGM’ye iletebilirsiniz. Kampanya ile ilgili ayrıntılı bilgiye ve kampanyaya destek veren sivil toplum örgütlerinin listesine aynı web sitesinden ulaşabilirsiniz.

29 Temmuz’da İstanbul The Marmara Otel’de düzenlenen basın toplantısına Arzu Kayıkı (Pozitif Yaşam Derneği), Ayşe Tepe (Başak Kültür Sanat Vakfı), Başak Ersen (TUSEV), Hülya Gülbahar (KADER), Hüseyin Turgut (AIDS’le Mücadele Denizli Şubesi), Levent Korkut (STGM), Mehmet Tarhan (Lamda İstanbul), Nasuh Mahruki (AKUT), Sadun Bölükbaşı (Adana Çevre ve Tüketici Hakları Koruma Derneği), Safa Karataş (Eskişehir Deneyimsel Eğitim Merkezi), Suade Arançlı (STGM), Şerif Camcı (Diyarbakır Sarmaşık Yoksullukla Mücadele ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği), Şükrü Boyraz (Türkiye Sakatlar Derneği), Ville Forsman (Uluslararası Af Örgütü) ve basın mensupları katıldı.

Örgütlenme Özgürlüğü Talepler Metni

Demokrasinin temel güvencesi örgütlü toplumdur!

Uluslararası insan hakları belgeleri örgütlenme özgürlüğünü; düşünce ifade özgürlüğü ve barışçıl toplanma hakkı ile birlikte katılımcı demokrasinin temel kriterlerinden biri olarak kabul eder. Katılımcı demokrasilerde sivil toplum örgütleri, toplumun ortak sorunlarının çözümünde, deneyim ve birikimleriyle etkin rol üstlenir. 1982 Anayasası’nın kamuya ilişkin kararların alınmasını merkezi ve hiyerarşik bir sisteme bağlaması Türkiye’de katılımcı demokrasinin gerçekleşmesinin önünde engeldir. Siyasal katılım açısından yurttaşlığı seçmen olmakla sınırlayan ve demokrasiyi çoğunluk rejimi olarak kabul eden bu yaklaşımla demokratikleşme olanaklı değildir. 1982 Anayasası temel alınarak hazırlanan Dernekler Kanunu, Vakıflar Kanunu, Sendikalar Kanunu, Siyasal Partiler Kanunu ve ilgili diğer kanunlar örgütlenme özgürlüğünün, yaygın ve etkin kullanımını engelleyici hükümler içermektedir.

Sivil ve demokratik Anayasa tartışmalarının yapıldığı bu dönemde;

Örgütlenme özgürlüğünün önündeki yasal engellerin kaldırılmasının,

Yasama ve yerel karar alma süreçlerine sivil toplum örgütleri ve bireysel katılımının; ayrımcı olmayan kriterler ile yasal güvencelere bağlanmasının,

Kamusal alanın ve hizmetlerin planlanması ve denetiminin sivil toplum örgütlerine açık olmasının,

İnsan hak ve özgürlüklerine dayalı çoğulcu, katılımcı, diyaloga ve denetime açık demokratik işleyişin hayata geçirilmesinin önemini bir kez daha vurguluyoruz.

Bu koşulların yaratılması, Türkiye’de demokratikleşme ve yurttaşların demokrasiyi sahiplenme düzeyini artıracaktır.

Biz, aşağıda imzası olan sivil toplum örgütleri temsilcileri;

- Anayasa, Dernekler Kanunu, Vakıflar Kanunu, Sendikalar Kanunu, Siyasal Partiler Kanunu ve ilgili diğer kanunlarda örgütlenme özgürlüğünü kısıtlayan maddelerin kaldırılması,
- TBMM İçtüzüğü’nde sivil toplum örgütlerinin yasama sürecine katılımını, ayrımcı olmayan güvencelere bağlayan değişikliklerin yapılması,
- Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliği ve Düzenleyici Etki Analizi Genelgelerinde sivil toplum örgütlerinin katılımını sağlayıcı düzenlemelerin yapılması,
- Belediye Meclisleri ve İl Genel Meclisleri Çalışma Yönetmeliklerinde sivil toplum örgütlerinin karar alma süreçlerine katılımını sağlayacak düzenlemeler yapılması için;

TBMM’yi, hükümeti ve siyasi partileri göreve davet ediyoruz.

STGM Hibe Programları Yöneticisi Funda Küçükcan Yılmaz’ın oğlu Derin 24 Temmuz’da dünyaya geldi. Sağlıklı, neşeli ve huzurlu bir ömür diliyoruz.

Türkiye’de Sivil Toplumun Güçlendirilmesi: Sivil Topluma Bütüncül Yaklaşım ve Katılımcı Yerel Projeler Programı ile Katılımcı Demokrasi İçin Yerel Hareket Programı kapsamında hibe desteği alan STÖ’lerin projelerinden son haberleri veriyoruz...

Engelsiz

“Engelsiz” Projesi, Kahramanmaraş Ortopedik Engelliler Derneği tarafından Kahramanmaraş Kadın Girişimcileri Derneği ortaklığı ile başarılı şekilde yürütülerek, Mayıs ayı sonunda tamamlandı. Amacı Kahramanmaraş’ta engellilerin gündelik yaşama ve iş yaşamına katılımı konusunda genel bir bilinç ve farkındalık yaratmak olan proje kapsamında, “Engelli Hakları ve Sorunları” ve “Engellilerin İş Yaşamına Kazandırılması” başlıklı iki seminer gerçekleştirildi. Ayrıca, “Engelleri Aşmak” başlıklı bir kısa film hazırlanarak Kahramanmaraş yerel televizyonu olan Aksu TV’de haftada iki sefer gösterimi yapıldı. Proje sahibi ve ortak kurumun temsilcileri, Aksu TV’de yayınlanan iki farklı programa katılarak projenin ve etkinliklerin tanıtımını yaptı. Proje kapsamında yapılan tanıtıcı faaliyetler, toplantı ve seminerler, dağıtılan broşürler ve gösterimi yapılan kısa TV filmi Kahramanmaraş halkının konuya dikkatini çekmeyi başardı ve belli bir bilinç düzeyi oluşturma yolunda önemli bir adım atılmış oldu.

Engelsiz Yaşam Projesi

Nisan ayı sonunda tamamlanan ve Uşak Zihinsel Özürlü Kişileri Eğitime ve Koruma Vakfı tarafından yürütülen “Engelsiz Yaşam” Projesi’nin amacı, Uşak ilinde yaşayan engelli vatandaşları ve ailelerini, sivil toplum, basın, kamu kurum ve kuruluş mensuplarını engelli hakları ve yasal mevzuat konusunda bilgilendirmektir. Proje kapsamında, öncelikle engelli hakları konusunda çalışan sivil toplum örgütleri (Uşak Zihinsel Özürlü Kişileri Eğitime ve Koruma Vakfı, Uşak Zihinsel Özürlü Kişileri Eğitime ve Koruma Derneği, Belediye Özürlüler Koordinasyon Merkezi, Öğretilebilir Zihinsel Engelli Çocukları Koruma Derneği, Uşak İli Kalkınma Vakfı ve Görme Engelliler Derneği) arasında bir işbirliği platformu oluşturuldu ve bu proje sayesinde bir araya gelen engelli dernekleri Belediye Özürlüler Koordinasyon Merkezi ile ortak hareket ederek sorunlara birlikte çözüm üretme kararı aldı. Platformun kurulmasını takiben, Uşak Belediyesi’nde, Uşak Devlet Hastanesinde ve Uşak Defterdarlığı’nda Mart ayı boyunca haftanın iki günü bilgilendirme masaları kuruldu ve sosyal çalışmacılar tarafından halka bilgilendirme hizmeti verildi. Ayrıca, engelli haklarını anlatmak amaçlı kısa filmler hazırlatıldı ve Uşak yerel televizyonu olan EGEM TV’de proje süresi boyunca yayınlatıldı. Nisan ayının sonunda ise, engelliler alanındaki yasal düzenlemelerin tanıtımını amaçlayan bir bilgilendirme semineri gerçekleştirildi.

Proje kapsamında, öncelikle engelli hakları konusunda çalışan sivil toplum örgütleri (Uşak Zihinsel Özürlü Kişileri Eğitime ve Koruma Vakfı, Uşak Zihinsel Özürlü Kişileri Eğitime ve Koruma Derneği, Belediye Özürlüler Koordinasyon Merkezi, Öğretilebilir Zihinsel Engelli Çocukları Koruma Derneği, Uşak İli Kalkınma Vakfı ve Görme Engelliler Derneği) arasında bir işbirliği platformu oluşturuldu ve bu proje sayesinde bir araya gelen engelli dernekleri Belediye Özürlüler Koordinasyon Merkezi ile ortak hareket ederek sorunlara birlikte çözüm üretme kararı aldı. Platformun kurulmasını takiben, Uşak Belediyesi’nde, Uşak Devlet Hastanesinde ve Uşak Defterdarlığı’nda Mart ayı boyunca haftanın iki günü bilgilendirme masaları kuruldu ve sosyal çalışmacılar tarafından halka bilgilendirme hizmeti verildi. Ayrıca, engelli haklarını anlatmak amaçlı kısa filmler hazırlatıldı ve Uşak yerel televizyonu olan EGEM TV’de proje süresi boyunca yayınlatıldı. Nisan ayının sonunda ise, engelliler alanındaki yasal düzenlemelerin tanıtımını amaçlayan bir bilgilendirme semineri gerçekleştirildi.

Samsun engelli haklarını katılımı öğreniyor!

Samsun’da engelliler için fırsat eşitliğinin sağlanması ve engellilerin toplumsal yaşama katılımının sağlanması için örnek bir çalışma sürüyor. Ondokuz Mayıs Zihin Engelli Çocuklar Eğitim, Koruma ve Araştırma Derneği aileler, kamu kurumları ve STÖ’lerin engellilerin hak ve özgürlüklerinin farkına varmaları ve karar süreçlerine katılmalarını sağlamak amacıyla, “Engelli Hakları İçin Katılımcı Yerel Yaklaşım Geliştirme” projesini yürütüyor. Dernek, 150’ye yakın ilgiliye bilinçlendirme eğitimleri ve seminerle düzenlemenin yanı sıra engellilerin hakları konusunda bir kampanya başlattı. Kamu kurumları, yerel yönetim, STÖ ve basın temsilcilerinden oluşan bir “Engelli Hakları Koruma Platformu” kurarak engellilerin hakları konusunda stratejik plan taslağını hazırlayan dernek ayrıca, engellilerin kolayca ulaşabileceği bir “Engelli Hakları Koruma Merkezi” oluşturulmasına öncülük etti. Ağustos ayında tamamlanan projeye Çocuk ve Kadının İstismardan Korunması ve Rehabilitasyonu Derneği ve Samsun Atakum Belediyesi ortak ve işbirlikçi olarak destek verdi.

Engelsiz spor turnuvası

Beyaz Eğitim Spor Kulübü Derneği, engelli bireylerin spor yapmalarını desteklemek amacıyla “Engelsiz Spor Turnuvası” başlıklı bir proje yürüttü. Ankara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü ve Zihinsel Engelliler Spor Federasyonu’nun ortak olarak yer aldığı proje, Mayıs ayı sonunda tamamlandı. Proje kapsamında, öncelikle proje ortağı üniversitelerin beden eğitimi ve spor bölümünde okuyan öğrencilerden gönüllü eğitmenler seçilerek, “bocce oyunu” hakkında eğitim semineri düzenlendi. Daha sonra bu eğitmenler, turnuvaya katılacak engelli çocuklara “bocce” eğitimi vererek, turnuvaya hazırlanmalarını sağladı. Eğitim alan 40 engelli çocuğun katılımıyla 30 Mayıs’ta TOBB Üniversitesi TED Ankara Kolejliler Spor Salonu’nda bocce turnuvası düzenlendi. Turnuva sonunda, katılan tüm çocuklara katılım sertifikası ve madalya verildi. Proje sayesinde, engelli bireylerin beden ve spor eğitimine ve uygulamadaki eksikliklere dikkat çekilerek, farkındalık oluşmasına katkı sağlanmış oldu. Düzenlenen turnuva ile Türkiye’de yeni duyulmaya başlayan ve engelli bireylerce de kolaylıkla oynanabilen bir top oyunu olan bocce’nin tanıtımına ve uygulamaların artmasına da katkı sağlanacağı umuluyor.

Siviliz'in Ağustos sayısının teması engeli hakları olduğu için STGM yerel destek merkezleri ve çevre illerdeki engelli alanında çalışma yapan örgütleri tanıtılm istedik. İşte Adana ve çevresindeki birkaç engelli örgütü...

Güneydoğu Ortopedik Engelliler Derneği

Merkezi Adıyaman'da bulunan Güneydoğu Ortopedik Engelliler Derneği engelli vatandaşların tüketen yerine üreten kişiler olarak topluma kazandırılması için mücadele ederek, engellilerin toplum içerisinde mutlu ve refah içinde yaşamaları için çaba sarf ediyor. Ortopedik engellilerin katıldığı takı tasarımı, ev ekonomisi, el sanatları kurslarının yanı sıra engellilerin tekerlekli sandalye, akülü araç, koltuk değneği gibi ihtiyaçlarını karşılamaya da çalışıyor. Dernek tarafından engelliler yararına kermes, konser gibi etkinlikler de düzenleniyor.

Türkiye Sakatlar Derneği Adana Şubesi

1960 yılında kurulmuş olan Türkiye Sakatlar Derneği 1963'te Danıştay ve Bakanlar Kurulu kararıyla kamu yararına çalışan dernek sıfatını aldı. Halen Türkiye'nin 61 ilinde şubesi olan derneğin Adana şubesi 1976 yılından sonra faaliyetlerine başladı. Derneğin amacı, engelli insanların rehabilitasyonunun yanı sıra, sosyal hayata adaptasyonu, çeşitli ihtiyaçlarının giderilmesine yardımcı olmak, engelli hakları konusunda bilgi vermek ve en önemlisi kendilerine güvenmelerini sağlamak.

Eğitim ve istihdama ağırlık veren dernek, çeşitli kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapıyor. Seyhan Halk Eğitim Merkezi'yle yapılan protokol gereği dernek binasında bilgisayar operatörlüğü ve işletmenliği, trikotaj, İngilizce, diksiyon, KPSS hazırlık kursu,

takı tasarım ve bağlama kursları veriliyor. Türkiye İş ve İşçi Bulma Kurumu Adana Bölge Müdürlüğü ile yapılan işbirliğiyle ise, bilgisayarlı ön muhasebe, elektrikli ev aletleri tamir ve bakımı, PLC ve PIC otomasyon kursu, Visual Basic ve web tasarım kurslarını da engelli vatandaşların katılımına açtı. Bugüne kadar dernek tarafından düzenlenen kurslardan yararlanan toplam bin 102 kişinin yaklaşık yüzde 35'i çeşitli işlerde istihdam edildi. Dernek girişimleriyle Adana'da 2 bin 500 kişiye tekerlekli sandalye dağıtıldı. Her yıl yaklaşık 60 kişiye kan veren ve organ bağışında bulunan, yanmış bir araziye 10 dönümlük fidan eken dernek yönetimi ve gönüllüleri topluma örnek olacak sosyal sorumluluk projelerine de imza atmaya devam ediyor.

Engelli Bireylere İş ve Meslek Edindirme Derneği

Engelli bireylerin AB standartlarında kendi yaşamlarını idame ettirmelerini sağlama vizyonuyla kurulan dernek, engelli bireylerin yaşam kalitesini yükseltebilmeleri için gerekli bilgi, beceri, davranışları kazandırmak üzere faaliyetler yapmak, engelli bireylerin çalışmalarını topluma ve çevreye etkin ve verimli şekilde sunarak sosyal yaşamlarını geliştirme misyonuyla çalışma gerçekleştiriyor.

Derneğin en büyük amacı, engellilerle çalışanların ve ailelerin yükünü hafifletmekle birlikte engelli bireyin de engelsiz her birey gibi yaşama hakkının olduğunu ve hakkın gereği olan tüm sosyal olanaklardan yararlanması gerektiği bilincinin geliştirilmesi ve bunun toplum tarafın-

dan kabul görmesini sağlamak. Engelli Bireylere İş ve Meslek Edindirme Derneği engelli bireylerin hayatın içinde yer alabilmeleri, başkasına muhtaç olmadan yaşayabilmeleri, iş bulabilmeleri amacıyla onlara el sanatları, takı tasarımı, galoş yapma, ahşap boyama gibi eğitim faaliyetleri düzenleyerek onların hayata aktif katılmalarını sağlamaya çalışıyor.

Zihinsel Yetersiz Çocukları Yetiştirme ve Koruma Vakfı Adana Şubesi

Zihinsel Yetersiz Çocukları Yetiştirme ve Koruma Vakfı'nın temel hedefi, Türkiye'de zihinsel yetersiz çocukların yeterli eğitim, rehabilitasyon ve bakım şartlarına kavuşabilmeleri için gerekli olanak ve ortamları yaratmak, meslek kazanmalarına yardımcı olmak, uzun vadede bu şartların kalıcılığını güvence altına almak ve kimsesiz zihinsel yetersizlere yaşamları boyu sahip çıkmak.

Vakfın amacı çocuk ve gençlerin bireysel durum ve yeteneklerini göz önünde tutup, her bireyin sahip olduğu potansiyeli en üst seviyeye çıkararak kendi kendine yeten, bağımsız, üretici insanlar olmalarını sağlamak ve erken yaştan itibaren öz bakım becerileri dahil kendi kendine yeterli hale getirmek.

Vakıfta zihinsel engelli çocuklara yönelik çeşitli bireysel ve grup eğitimleri veriliyor, bedensel engelli bireyler için motor becerileri geliştirme programı ve fizyoterapi imkanı sunuluyor. Aile danışmanlığı ve eğitimi, bireysel eğitim, grup eğitimi vakıfta verilen diğer eğitimlerden birkaçı.

Aile danışmanlığı, akademik destek, sosyal – duygusal destek, dil gelişimi, motor gelişim desteği gibi hizmetler aksatılmadan sürdürülüyor. Meslek atölyelerinde çocuklar galoş üretmeyi öğreniyorlar, el sanatları

atölyesinde çiçek, kolye yapımı, ahşap ve kumaş boyama, kilim dokuma eğitimleri veriliyor. Sosyal faaliyetler arasında ise çocuklarla birlikte gruplar halinde yapılan arkadaş ziyaretleri, engelli parkından yararlanma, uygun olan tiyatro oyunları ve sinemaya gitme, müze gezileri yer alıyor.

En büyük sorun iletişim ve istihdam

Yaklaşık 3 bin işitme engellinin yaşadığı Denizli’de, Denizli İşitme Engelliler Derneği, mümkün olduğunca çok sayıda işitme engelli yurttaşa ulaşmaya ve onları toplumda daha görünür kılmaya çalışıyor. Derneğin faaliyetlerini YK Üyesi Kudret Çelebioğlu’yla konuştuk...

Denizli İşitme Engelliler Derneği ne zaman ve hangi amaçla kuruldu?

Derneğimiz, 1990 yılında Denizli Sağır Dilsizler Eğitim ve Kültür Derneği adıyla kuruldu, ancak 2003 yılında gerçekleştirilen tüzük değişikliğiyle dernek adımız İşitme Engelliler Derneği olarak değiştirildi. Amacımız, ilimizde bulunan işitme engelli vatandaşlarımızı sosyal yaşama kazandırmak, toplum hayatında karşılaştıkları zorlukları aşmada kendilerine yardımcı olmak.

Üyelerinize yönelik kurduğunuz merkezde ne tür faaliyetler yürütüyorsunuz?

Eğitim alanında okuma yazma kursları, ülkemizde ilk kez gerçekleştirilen işaret dili kursları, bilgisayar kursları, mesleki kurslar açtık. Kültürel ve sanatsal alanlarda; halk oyunları ekipleri, tiyatro, resim, el sanatları çalışmalarıyla kurulduğumuz günden bu yana bir çok etkinlik gerçekleştirdik. Birçok yerel destek projesini faaliyete geçirdik. Yaptığımız çalışmalar, işitme engellilere yönelik diğer çalışmalara da örnek oluşturdu, bunun mutluluğunu yaşıyoruz.

Yakın gelecekte işitme engellilere yönelik çalışmalarınızda öncelikleriniz neler?

Şu anki dernek üyelerimize baktığımızda yaşadıkları en büyük sıkıntının iletişim ve istihdam sorunu olduğunu görüyoruz. Bu sorunların aşmak için birçok kurumla ortaklaşa projeler ürettik ve hayata geçirdik. Ancak tabii ki tüm sorunlar ortadan kalkmış değil ancak engelli vatandaşlarımızın iletişimini ve istihdamını sağlayabilmek bizim en büyük arzumuz.

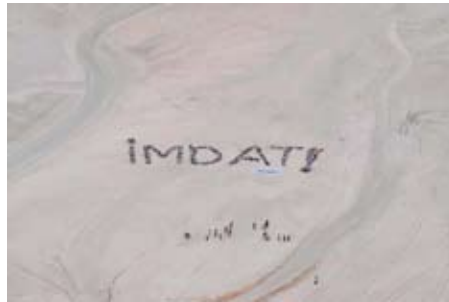
İşitme engelliler Ortaca’da buluştu

Muğla-Ortaca İşitme Engelliler Eğitim Kültür Gençlik ve Spor Kulübü’nün evsahipliğinde işitme engelliler yaz buluşması düzenlendi. Etkinliğe; Denizli, Aydın, Muğla, Kocaeli, Elazığ ve Kütahya’da faaliyet gösteren işitme engelliler derneği yöneticileri ve üyeleri katıldı.

Anadolu Sağırılar Federasyonu’nu Başkanı Yunus Bayraktar, etkinlik kapsamında yaptığı açıklamada, tüm Türkiye’yi kapsayan, ayrımcılıktan uzak, birleştirici, işitme engellileri topluma kazandıracak faaliyetlerde bulunmak amacıyla olduklarını ifade etti. Bayraktar, “Eğitim ve sosyal faaliyetlerimizi de tamamlayıcı nitelikte tasarlıyoruz. Tüm sivil toplum kuruluşları ile sağlıklı ve düzenli işbirliği örneği sergileyerek, hizmet yolunda amaca ulaşmayı ilke ediniyoruz” diye konuştu. Etkinlik kapsamında işitme engelli başarılı sporcular ile Anadolu Sağırılar Federasyonu’na katkı sağlayanlara plaket verildi.

Burdur Gölü için müftülükten Doğa Derneği’ne hutbeli destek

Türkiye’nin son 20 yılda en hızlı su kaybeden gölleri arasında yer alan Burdur Gölü’nün kurtulması için çalışan Doğa Derneği, suyun akılcı kullanımı ve su tasarrufu konusunda Burdur halkına cuma hutbesi ile ulaştı. Doğa Derneği ve Burdur İl Müftülüğü’nün birlikte hazırladığı su kaynaklarının akılcı kullanımına yönelik hutbe 24 Temmuz cuma namazında okundu. Burdur il merkezi, ilçe, kasaba ve köylerde bin 7 camide okunan hutbeyle Doğa Derneği yaklaşık 52 bin kişiyi bilgilendirdi.

Doğa Derneği, 2007 yılında başlattığı Burdur Gölü’nü Kurtarma Projesi ile göldeki su kaybını durdurmanın yanı sıra akılcı su kullanımı konusunda Türkiye’ye model oluşturmayı hedefliyor. Uluslararası Ramsar Statüsü’nde

Türkiye’nin korunmaya değer önemli sulak alanlarından biri konumundaki Burdur Gölü ve havzası, havzayı besleyen su kaynaklarının kontrolsüz kullanımı nedeniyle yok olma tehlikesiyle karşı karşıya bulunuyor. Burdur kapalı havzasındaki suyun yüzde 90’ı tarımda yüzeysel sulama yöntemleri ile kullanılıyor. Bölgedeki ekosistemin dengesini ve göldeki ekolojik yaşamı tehdit eden yanlış su yönetimi gölde hızlı küçülmeye neden olmanın yanı sıra tarımda verimin düşmesine ve toprağın temel özelliklerinin azalmasına kadar çok çeşitli sorunların yaşanmasına neden oluyor.

Doğa Derneği, Burdur Gölü’nü Kurtarma Projesi kapsamında bugüne kadar kırsalda bulunan 44 köyden bin 524 çiftçiye tarımda suyun etkin kullanım yöntemi olan damla sulama konusunda eğitimler gerçekleştirdi. Burdur bölgesindeki dört alanda damlama sulama ve yeşil silah pilot uygulamaları gerçekleştiren Doğa Derneği, kırsaldaki çalışmaların yanı sıra okullarda ve şehir merkezinde gölün önemini anlatan çalışmalar düzenliyor.

Engelsizsiniz ya da engelsizsiniz

Engellilere sosyal, kültürel ve ekonomik alanda hizmet sunan Diyarbakır Engelliler Platformu'nun çalışmaları hakkında bilgi almak için platform sekreteryaya sözcüsü Ramazan Serim'le görüştük..

Diyarbakır Engelliler Platformu ne zaman ve hangi ihtiyaçla kuruldu?

Diyarbakır Engelliler Platformu 3 Aralık 2007 tarihinde Diyarbakır genelinde engelli sorunlarına evrensel ilkeler ışığında dikkat çekmek ve çözüm yolları geliştirmek amacıyla kamu, sivil toplum ve mesleki örgütlerin bir araya gelmesiyle oluştu. Bölgede yaşanan zorunlu göçle birlikte kentimizde engellilerin de sayısında artış yaşandı. Göçlerle birlikte kente gelenlerin eğitim düzeylerinin düşük olması, yoksulluğun yaratmış olduğu imkânsızlıklar, TÜİK 2002 verilerine göre kentte yaşayan 27 bin 240 engellinin yaşam kalitesinin düşmesine de neden oldu. Kentte bireysel ya da kurumsal anlamda engellilerin yaşam kalitesini artırmaya yönelik daha önce de birtakım çalışmalar oluyordu ancak organize bir şekilde yürütüleliyordu. Koordinasyonu sağlamak için Engelliler Platformu oluşturuldu.

Engellilere yönelik yürüttüğünüz faaliyetler neler?

En temel faaliyetimiz, toplumda engellilere karşı duyarlılık ve farkındalık yaratma çalışmaları. Engellilerin yaşam kalitesinin artırılması için ilgili kurum ve kuruluşların üzerinde baskı unsuru olarak faaliyet yürütüyoruz. Örneğin, sağlık kurumlarında daha iyi hizmet verilmesinin sağlanması, eğitimde fırsat eşitliğinin oluşturulması, yerel yönetimlerde kentin fiziki yapısının düzeltilmesi ve sosyo-kültürel çalışmalara ağırlık verilmesi, TBMM'ye göndermek üzere engellilere yönelik kanun ve mevzuatların engellileri de gözeterek yeniden düzenlenmesi için imza kampanyası düzenlenmesi vb. faaliyetler yürütüyoruz.

Engelli hakları çerçevesinden baktığınızda platformun çalışmalarını nasıl değerlendirirsiniz?

Engelliler toplumumuzda her zaman görmezden geliniyor ya da izole edilerek yok sayılıyor, kendi evlerinde, kendi yaşamlarında yalnızlığa terk ediliyor. Gerek kamu kurumlarından aldıkları mal ve hizmetler yönünden sahip oldukları hakları, gerekse kanunlar ve mevzuatlarla kendilerine verilmiş olan pozitif hakları bilmiyorlar. Engelliler Platformu, toplumdaki izole edilmiş bu engelli vatandaşlarımıza ulaşarak onları, sahip oldukları haklar konusunda bilgilendirmeyi amaç ediniyor.

Yakın gelecekte engellilere yönelik çalışmalarınızda öncelikleriniz neler?

Engellilerin insan hakları, temel özgürlükler bütünlüğü içinde din, dil ırk, yaş, cinsiyet farkı gözetmeksizin demokratik, sosyal, siyasal hak ve çıkarlarını korumayı ve geliştirmeyi sağlamak en öncelikli çalışma alanımız. Yanı sıra engelliliğin önlenmesi için çalışmalar yürütmek var. Kadın engellileri ekonomik ve sosyal yaşama katılmaları için desteklemek, engellilerin kişisel potansiyellerini açığa çıkarmak ve bağımsız hareket edebilme kabiliyetlerinin gelişmesine yönelik çalışmalar yapmak. Diyarbakır kent mimarisinin erişilebilirlik ilkesine uygun olarak tasarlanması için ilgili kurumların uygulamalarını düzeltmelerini sağlamak ve finansman sağlanması için tüm yerel kuruluşlar ve hibe projelerinden yararlanmak diğer öncelikli çalışma konularımız arasında yer alıyor.

Yazıl(a)mayan yaşamlar

Ceren Kadın Derneği, namus cinayetleri ve kadını merkeze alan bir Ceren Kadın Derneği, namus cinayetleri ve kadını merkeze alan bir öykü yarışması düzenliyor. Amacı, kadınların yaşam öykülerini görünür kılmak ve edebi alana aktarabilmek olan öykü yarışmasının ana teması, namus-töre adı altında yaşamına son verilmiş ya da yaşamını sonlandırmış, yine yaşamdaki tüm zorluklara rağmen direnen, mücadele eden kadınların yaşam öyküleri. Yarışma, yazılmayan öyküleri yazmanın yanı sıra kadınların kendi deneyimlerini paylaşmasının da bir aracı olacak.

Kürtçe ve Türkçe olmak üzere iki dilli gerçekleştirilen yarışma başvuruları Haziran ve Eylül 2009 tarihleri arasında kabul edilecek. Öykü yarışması için coğrafi bir sınırlama olmadığını belirten dernek aktivistleri, kadının ırkı, rengi ne olursa olsun yaşadığı sıkıntıları edebi bir alana taşıyarak dayanışmanın ön koşulu olan paylaşımı hayata geçireceklerini belirtiyor. Sadece kadınların katılabildiği yarışma sonunda yarışmaya katılan tüm öyküler kitaplaştırılacak. Ceren Kadın Derneği tüm kadınları öykülerini yazmaya davet ediyor...

Başvuru koşulları hakkında ayrıntılı bilgi ve başvuru için:
Adres: Peyas Mah. Fırat Bulvarı Ekin Parkı İçi, Diyarbakır
E-posta: cerenkadin@hotmail.com
Telefon: 0412 251 58 27

Ne mutlu çok kültürlülüğe

Diyarbakır Mazlum-Der, Türkiye'deki çok kültürlü yapıya dikkat çekmek için bir kampanya başlattı. Kampanyayı kısaca "Ne Mutlu Kürdüm, Lazım, Çerkezim, Ermeniyim, Aleviyim... diyene" şeklinde tanımlayan Diyarbakır Mazlum-Der, ilkokullarda çocuklara okutulan 'Andımız'ın insan haklarına aykırı olduğunu vurguluyor ve tek tipçi, belli bir ırkı esas alan, Türkiye'deki onlarca etnik kimliğe sahip bireyleri baskılayan bir dile sahip olduğunu ifade ediyor.

İlköğretimde okutulan 'Öğrenci Andı'nın kaldırılması için daha önce imza kampanyası da başlatan Diyarbakır Mazlum-Der, aynı amaç için hazırladığı afişleri kentin birçok yerine astırdı. Hayat Bilgisi dersi ve 'Andımız' başlığı ile afişte verilen andımız metninde " Kürdüm, Lazım, Çerkezim, Ermeniyim, Aleviyim... Desem de, ben çalışkanım ilkin, büyüyünce işsiz kalsam da. Büyüklerimi görmek, küçüklerimi dövmektir işim. İlk işim yurdumu ve milletimi 'Üzüm'den çok sevmektir kesinlikle. İlküm, takla atmak, yere düşmek ve ne olursa olsun taş ile yakalanmamaktır. Ey büyük Kürd, Laz, Çerkez, Ermeni, Alevi... Kaçtığın yoldan, gösterdiğin hedefe oturmadan yürüyeceğime ayran içerim. Varlığım Kürd, Laz, Çerkez, Ermeni, Alevi varlığına ceza olsun. Ne mutlu Kürdüm, Lazım, Çerkezim, Ermeniyim, Aleviyim... diyene, sonrada dayak yiyene" ifadeleri yer alıyor.

Karnelerin dağıtıldığı 12 Haziran günü başlayan kampanya sonuç alınca kadar devam edecek. Kampanya ile ilgili ayrıntılı bilgiye <http://andimizkaldirilsin.com> adresinden ulaşılabilir.

Engelli dostu bir kent: Eskişehir

Sevgi Zihinsel Yetersizlik Eğitim Araştırma ve Kazanma Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Necmettin Başkut'la söyleştik. Başkut bize engelli hakları alanındaki olanları ve olması gerekenleri anlattı...

Örgütünüz ne zaman ve hangi amaçla kuruldu?

Sevgi Zihinsel Yetersizlik Eğitim Araştırma ve Kazanma Vakfı 1996 yılında zihinsel engelli çocuğa sahip 10 velinin bir araya gelerek kurmuş olduğu bir vakıf. Kuruluş amacı zihinsel engelli bireylerin eğitimi, rehabilitasyonu ve bakımını sağlamak.

Eskişehir'de sivil toplum örgütlenmesi yönünden engellilere yönelik gerçekleştirilen çalışmaları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Birkaç yıl öncesine göre çok önemli adımlar atılmıştır şehrimizde, ancak yeterli midir dersiniz daha çok yapılacak işler var diye düşünüyorum. Yapılanların başında birçok kamu kurumunda bedensel engelliler için rampa ve engelli platformlarının yapılması geliyor. Bunun yanında Eskişehir'de gerek STÖ'ler gerekse belediyeler sayesinde tüm kaldırımlar engelli dostu olarak inşa edilmiş durumda. Ancak, Eskişehir'de faaliyet gösteren engelli alanında çalışan STÖ'lerin biraz daha baskı unsuru olarak çalışmaları gerekiyor.

Bu alanda iyileştirmeye açık en önemli konu sizce nedir?

Kent konseyinde engellilerle ilgili bir komisyonun aktif olarak bir şeyler yapmaya gayret etmesi, diğer belediyelerde çeşitli komisyon ve birimlerin iyi niyetle bir şeyler yapma çabası içerisinde olması, valilikte de bir komisyonun bu alanda faaliyet göstermesi çok iyi niyetli ve gayretli çalışmalar olarak alkışlanmalı. Ancak engelli STÖ'lerinin oluşturacağı bir platform, engellilerin bütün bu oluşumlar içinde daha güçlü temsil edilebilmesi için bence iyileştirmeye açık en önemli konudur. Engelli denince sadece bedensel engelliler akla geliyor. Oysa işitme, zihinsel ya da diğer engelli alanlarında iyileştirmeye açık çok alan var. Mesela kamu kurumlarına girişlerde platform bulunuyor ama Eskişehir'de web sitesi görme engelliler için hazırlanmış bir kurum yok. Engelli denince tüm engelli alanlarının düşünülmesi gerekiyor.

Eskişehir engelli dostu bir kent mi?

Kesinlikle evet. Gerek Anadolu Üniversitesi'nde yer alan Engelliler Entegre Yüksek Okulu sayesinde üniversitede eğitim alabiliyor, gerek kaldırımlar gerekse toplu taşıma araçlarının engelli dostu olmasıyla Eskişehir'deki engelli bireyler gayet rahat bir şekilde hayata katılma fırsatı bulabiliyorlar.

Harç zamlarına karşı meşaleli protesto

Yüksek Öğretim Kurumu'nun (YÖK) üniversite harçlarına yapmış olduğu zamları protesto etmek üzere, 9 Temmuz günü saat 21.00'de Sağlık İl Müdürlüğü önünde toplanan yaklaşık 300 kadar Genç-Sen'li meşaleli yürüyüş yaptı. Çevredekilere broşür dağıtıp, megafonla halkı eyleme çağıran Genç-Sen'liler "Har(a)çlara karşı haykırıyoruz! Pes Ettireceğiz! Pes Ettireceğiz!", "%500 Yetmez Canımızı da Al" pankartları ve sloganlarla Adalar sonuna doğru hareket ettiler. Yürüyüşe çevreden birçok insan katılırken, balkonlardan, teraslardan ve etrafta toplanan kalabalıktan sürekli destek alkışları geldi. Migros önünde oturma eylemi yapan Genç-Sen'liler, serbest kürsü kurarak sözü orada bulunan insanlara bıraktı. Öğrenciler, anneler, öğretmenler, işçiler megafonu ellerine alıp konuşmalar yapıp desteklerini iletti. Genç-Sen'liler " Bu sadece başlangıçtı. Mücadelemiz zamları geri gönderene dek devam edecek" diyerek alkışlarla eylemlerini sona erdirdi.

ESYO 3'üncü STK Festivali Eskişehir'i şenlendirdi

Eskişehir Sivil Yerel Oluşumu (ESYO) tarafından 2007 ve 2008 yıllarında gerçekleştirilen ESYO STK Festivali'nin 3'üncüsü 29-30 Mayıs tarihlerinde Eskişehir Vilayet Meydanı'nda gerçekleştirildi. Eskişehir Valiliği, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Odunpazarı Belediyesi ve Sivil Toplum Geliştirme Merkezi tarafından desteklenen 3. ESYO STK Festivali ile sivil toplum örgütleri kendilerini tanıtmaya, yeni gönüllüler ve üyeler kazanmaya ve toplumun farklı kesimlerine ulaşma fırsatı buldu.

Açılış konuşmaları ile başlayan STK festivali, Eskişehir'de sivil toplum hareketine destek veren kişi, kurum ve kuruluşlara teşekkür plakette-rinin verilmesi ile devam etti. Vilayet Meydanı'na kurulan sahnede iki gün boyunca 21 katılımcı STÖ tarafından 27 etkinlik düzenlendi. Binlerce kişinin katılım sağladığı festival süresince sivil toplum örgütleri açtıkları stantlarda amaç ve hedefleri doğrultusunda çeşitli faaliyetlerini sergileyerek, farklı toplum kesimleri ile tanıştılar. En önemlisi de, henüz bir STÖ ile ilişkisi olmayan kişilere örgütlü hareketin varlığı, önemi ve çalışmaları aktarılmış oldu.

STGM Eğitimleri

Yaz sıcaklarının iyiden iyiye bastırmasıyla birlikte eğitimlere kısa bir ara veriyoruz. Ağustos ve Eylül ayları biraz tatille, çoğunlukla da yeni eğitim programının hazırlıklarını tamamlamakla geçecek. 2009 Ekim ayıyla birlikte eğitim çalışmalarına kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Eğitim çalışmalarının değerlendirilmesi

STGM eğitim çalışmalarını iki yıllık genel programlar çerçevesinde planlıyor. Ekim ayıyla birlikte bu iki yıllık programların üçüncüsüne başlamış olacağız. Her programa başlamadan önce yaptığımız gibi de geçmiş eğitim programlarımıza katılmış STÖ temsilcilerinin değerlendirmelerini alacağız ve yeni program çalışmalarını sürdürürken bu değerlendirmeleri dikkate alacağız.

Bu çalışmamız Ağustos-Eylül ayları içinde tamamlanmış olacak. Önümüzdeki günlerde katılımcılarımıza e-posta ve telefon ile ulaşacağız ve katılımcılardan kısa bir anket doldurmalarını isteyeceğiz. Eğitim çalışmalarımıza daha katılmamış ve yeni kurulmuş STÖ'lerin de katkılarını da telefon ve e-posta ile bekliyoruz.

Neler yapmışız bu dönemde?

Ankara, İstanbul, Bursa, Diyarbakır, Van, Kayseri, Trabzon, İzmir illerinde toplam 11 kurumsal kapasite geliştirme eğitimi ve 11 proje döngüsü yönetimi eğitimi; Ankara, İstanbul, İzmir, Aydın, Muğla, Silopi, Diyarbakır, Adana, Mersin, Eskişehir, Denizli, Çanakkale illerinde 25 adet ihtiyaç temelli eğitim; Adana, Denizli, Diyarbakır ve Eskişehir illerinde yerel destek Merkezleri koordinatörlüğünde kampanya, gönüllülük ve iletişim; toplumsal cinsiyet ve ayrımcılıkla mücadele; proje döngüsü yönetimi ve stratejik planlama konu başlıklarından 4'er eğitim;

15 STÖ'ye stratejik planlama, STÖ yönetimi, savunuculuk, hak temelli yaklaşım, iletişim stratejisi, gönüllü yönetimi, kurumsal kapasitenin geliştirilmesi alanlarında yerinde kurumsal destek vermişiz.

Gelecek programda neler olacak?

Önümüzdeki iki yıl boyunca desteklerimizin büyük kısmını ihtiyaç temelli eğitimler ve yerinde kurumsal destekler oluşturacak. Bu program döneminden öğrendiğimiz, eğitimleri otel salonlarından çıkarttıkça daha faydalı olabiliyoruz ve ihtiyaç

temelli eğitimlerle STÖ'lerin farklı ihtiyaçlarına yerinde cevap verebiliyoruz.

Önümüzdeki iki yıl boyunca kurumsal kapasite geliştirme eğitimlerimiz de devam edecek. Kurumsal kapasite geliştirme eğitimlerini yeni dönemde STGM yerel destek merkezlerinin organizasyonunda götüreceğiz.

Yerinde kurumsal desteklerimizin de sayısı önümüzdeki program döneminde artacak. Farklılaşan ihtiyaçlara özel çözümler üretebildiğimiz bu destekten daha fazla STÖ'nün faydalanması için gerekli programlamayı sizlerin de katkısı ile tamamlayacağız.

Ali Fuat Mengüç (Engelli İnsan Hakları Derneği - EN-İNSAN DER)

Türkiye’de okuma yazma bilmeyen engelli oranı yüzde 40’ların üzerinde. Engelli insanlar sağlık hizmetlerinden yeterince yararlanamıyor. Engelliler arasında işsizlik oranı çok yüksek. Çocuklarının geleceği için derin kaygılar taşıyan engelli aileleri fiziksel çevre koşulları düzeltilmeden bedensel engellilerin eşit yaşam şartlarından bahsedilemeyeceğini her fırsatta vurguluyor. Bu sayımızın teması engelli hakları olunca, meseleyi bir hak mücadelesi olarak kavrayan bir örgütten, yıllarını engelli insan hakları mücadelesine vermiş bir aktivistle, Ali Fuat Mengüç’le görüşelim istedik.

Profesyonel olarak turizm, tanıtım ve mütercim tercümanlık alanlarında çalışan Mengüç’ün sivil aktivistliğinin büyük bir bölümünü de engellilerin seyahat hakları ve bunun önündeki engelleri aşma yolları konusu oluşturdu. İrlanda ve İngiltere’de engellilerle ilgili bölümlerde sosyal hizmet gönüllüsü olarak çalışmalar yürüten Ali Fuat Mengüç, konuyla ilgili çok sayıda konferans ve toplantıya konuşmacı olarak katıldı, birçok yazı yazdı. 1986 yılında Türkiye’de ilk defa engelli ve engelli olmayan gençlerin birlikte tatil yaptığı bir kamp organizasyonu da gerçekleştiren Mengüç, aynı zamanda *Aktif Özürlü* dergisinin yayımlanmasında da rol aldı. En-İnsan Der’in kurucu genel başkanı olan Mengüç aynı zamanda Serebral Palsili (Beyin Felçli) Çocuklar Derneği (SERÇEV) ve Turizm Dayanışma Vakfı’nın (TUDAV) da üyesi.

Engelli insanların, Türkiye Cumhuriyeti devletini bağlayan tüm ulusal ve uluslararası yasal mevzuat ile çerçevesi belirlenmiş olan haklarının korunması, geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve ayrımcılıktan arınmış engelsiz bir dünyada yaşamalarının sağlanması amacıyla 2008 yılında kurulan Engelli İnsan Hakları Derneği, engelli insanların başta sağlık ve rehabilitasyon, eğitim, istihdam olmak üzere temel haklarını hayata geçirecek yasal düzenlemeler ve uygulamalar için faaliyet gösteriyor ve toplumda engellilere bakış açısını değiştirmek için mücadele veriyor.

Türkiye’deki engelli örgütleri konuyu bir hak ya da ayrımcılık meselesi olarak kavramakta biraz güçlük çekiyor. Sizce bu neden kaynaklanıyor?

Ülkemizde evrensel insan hakları konusuna sadece siyasi gözlemlerle bakmaktan kendimizi alamıyoruz. Bu durum engelli insan hakları örgütlenmesinde de kendini gösteriyor. Daha derneğimizin kuruluşunda bile adımızın sakıncalı görüldü vereceği ve daha farklı bir ad kullanılması yönünde o kadar ürkük ve garip eleştiriler aldık ki. Engelli örgütlerinin büyük çoğunluğunun adında ‘yardım’, ‘yardımlaşma’ ‘koruma’, ‘kalkındırma’ gibi ifadeler bulunur. Nitekim bazı engelli örgütleri sivil örgütlenmeyi neredeyse bir tür dernekler yasasına uygun dilencilik haline getirmiş durumda. Oysa talep ettiğimiz haklar anamızın ak sütü gibi helal. Bu insan kalma ve insan gibi yaşama mücadelesi. Engelli insanların toplumsal hayata katılımındaki tüm engel ve eksiklikler ayrımcılık yaratıyor. Bunların ortadan kaldırılması için sinekleri öldürmek yerine bataklığı kurutmak gerekiyor. Engelli örgütlerinin büyük çoğunluğu hak arama bilinciyle hareket etmek yerine, günü kurtarmaya çalışıyor.

Avrupa ülkelerinde hem resmi görevle hem gönüllü olarak engelli alanında çalışmalar yaptınız. Karşılaştırma yapacak olursak Türkiye’de engelli hakları hangi noktada?

Engelli insan hakları konusunda Avrupa ülkelerinde de sıkıntılar yaşanıyor, yasal hakların geliştirilmesi konusunda sivil örgütler ciddi çalışmalar yürütüyor. Ancak engelli insanların durumuna bizzat şahit olduğum örneğin İngiltere, Almanya, Hollanda, İsveç, Finlandiya, Avusturya gibi ülkelerle aramızda büyük farklılıklar olduğunu da ifade etmek zorundayım. Ülkemizde son yıllarda yapılan ciddi çalışmaların engelli insanların yaşamına katkı sağladığını gözardı edemeyiz. Hayata geçirilmesi konusunda halen önemli sıkıntılar olmasına ve kısmen kadük kalmasına karşın 2005 yılında kabul edilen “Özürlüler Yasası” bu çalışmaların en önemlisi. BM Engelli Hakları Sözleşmesi’nin kabulü de çok büyük bir adım. Ancak engelli hakları konusunda daha katedilecek çok uzun bir yol var. Örneğin engel oranının belirlenmesinde kullanılan Balthazard Formülü* gibi bazı uygulamalar engelliler için birer işkence aracına dönüşmüş durumda. Engellilere yönelik kamu çalışmaları ve düzenlemeleri çoğu kez mali değerlendirmelere kurban ediliyor.

Bugüne kadar farklı engelli örgütlenmelerinde çalışmalar yaptınız. Engelli İnsan Hakları Derneği’nin yaklaşım olarak diğer örgütlerden bir farkı var mı?

Evet var. Biz hakkını aramayı, hakkını istemeyi, hakkını korumayı ve geliştirmeyi ve haklarına yapılan tecavüzlere, ayrımcılığa ve engellilerin istismarına karşı mücadeleyi esas alan bir dernek olarak kurulduk. Yaklaşımımızı, yardım amaçlı çalışan, tekerlekli sandalye için yardım toplayan yüzlerce dernekle kıyaslaya-

* Engellilere verilecek sağlık raporlarında birden fazla engeli olanlar için engellilik ölçütü belirleme ve sınıflandırma yapmada kullanılan bir yöntem.

biliriz. Bu dernekler o kadar çok tekerlekli sandalye topladılar ki sandalyeler artık depolarda çürüyor. İyi niyetli çabaları tenzih ederek, bu tür işlerin artık sivil örgütlenme değil, ‘dernekçilik’ olduğunu acı da olsa söylemek zorundayım. Zaten ihtiyacı olan tüm bedensel engellilere tekerlekli sandalye verile bile sandalyeleriyle ne kadar yol katedebilirler ki? Ne yazık ki bu insanların çoğunluğu tekerlekli sandalyelerini sadece evlerinde kullanabiliyor. Biz, ihtiyacı olan her bedensel engelliye hayır/iyilik olarak değil, yasal/insan hakkı olarak ücretsiz bir tekerlekli sandalyenin verilmesi, bu sandalyenin gerektiğinde değiştirilmesi ve en önemlisi bu sandalye kullanıcısının her yere engelsizce erişebileceği düzenlemelerin yapılması için mücadele ediyoruz.

Örgütünüzün engelli hakları alanında temel talepleri neler? Bunun için ne gibi çalışmalar yapıyorsunuz?

En-İnsan Der, BM Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme’yi rehber olarak kabul ediyor. 14 Temmuz 2009’da Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren bu sözleşmenin Türkiye tarafından henüz imzalanmayan ek protokolü engelli insanlar için hayatın akışını değiştirecek kadar önemli. Çünkü engelli bireylere ve engelli örgütlerine, ülkemizdeki iç hukuk yollarının tükenmesi halinde BM Engelli Hakları Komitesi’ne doğrudan başvuru olanağı getiriyor. Derneğimiz ek protokolün imzalanması konusunda her türlü çabayı sarfedecek. Engellilik durumu bir özürlü değildir. Engelli insanlara kusur/defo atfeden özürlü anlayışı öncelikle resmi terminolojiden çıkarılmalı. Bu belki temel bir çözüm değil, ancak bir zihniyet ve bakış açısı değişikliği olarak anlam taşıyor. Bu bağlamda ilk etapta ‘Özürlüler İdaresi Başkanlığı’nın ve ‘Özürlüler Yasası’nın adlarını değiştirilmesi gerekiyor. Aynı zamanda engelliler üzerinden rant elde etmeye çalışanlarla istismarcıların da takipçisiyiz.

Aktivizmin bir engelli olarak hayatınızdaki olumlu ve olumsuz etkileri neler oldu?

Aktivistlik benim yaşam mücadelem en anlamlı unsurlarından biri. Sivil toplum çalışmalarına katılarak kendimi hep daha güçlü hissettim. Aynı kaderi ve anlayışı paylaştığım insanlarla birlik olmanın gücüne güç kattığını, biz olmadan bizim için çözüm üretilemeyeceği gerçeğini öğrendim. Ayrımcılıkla mücadelenin yolu sivil örgütler içinde yer almaktan geçiyor. Ülkemizde engelliler alanında aktivistlik hem ciddi bir motivasyon hem de demotivasyon aracı olabiliyor. Ayrıca sivil örgüt çalışmalarının yaşamın tüm kesitleri gibi insanın duygusal hayatında da önemli mutluluk ve üzüntü yaratan etkileri olabildiğine bizzat şahit oldum. Elbette sivil örgütlenme anlayışının istismar edilmesine şahit olmak bazen beni bezdirmeyi değil; ancak, hiç pıreye kızıp yorganı yakmadım.

Engelli İnsan Hakları Derneği (EN-İNSAN DER)

Adres: 8.Cad. 119/27 Ümitköy - Ankara

Tel: 0312-236 42 11, 0532-720 98 53

E-posta: afmenguc@yahoo.com

www.engelliinsanhaklari.org

STGMD Yönetim Kurulu

Yönetim Kurulu Başkanı: Levent Korkut
Başkan Yardımcısı: Ayhan Bilgen
Genel Sekreter: Gürcan Banger
Sayman: Feray Salman
Üyeler: Şeyhmus Diken, Uygur Özemesi, İhsan Özbek

Sivil Toplum Geliştirme Merkezi Derneği adına sahibi: Levent Korkut
Sorumlu Yazışmaları Müdürü: Gamze Göker
İllüstrasyonlar: Ferit Avcı

ISSN 1306-5297

Sivil Toplum Geliştirme Merkezi
708. Sok. 14/9, 06550 Yıldız Çankaya / Ankara
Tel: (312) 442 42 62 (pbx)
Faks: (312) 442 57 55
e-posta: bilgi@stgm.org.tr
web: www.stgm.org.tr

STGM Adana Yerel Destek Merkezi
Adana İş Geliştirme Merkezi Kocavezir Mahallesi
Kocavezir İş Merkezi Kat: 2 No: 17 Adana
Tel: (322) 365 04 04 Faks: (322) 365 04 11
e-posta: adana@stgm.org.tr
web: http://adana.stgm.org.tr

STGM Denizli Yerel Destek Merkezi
Saltak Mah. 1521 Sok.
No: 16 D: 1, 20100 Denizli
Tel: (258) 241 60 11 Faks: (258) 241 50 11
e-posta: denizli@stgm.org.tr
web: http://denizli.stgm.org.tr

STGM Diyarbakır Yerel Destek Merkezi
Fabrika Cad. Sümerpark Kampüsü
Kent Gönüllüleri Binası Kat: 1 Diyarbakır
Tel: (412)226 60 77, 0533 323 64 42 Faks: (412)223 05 88
e-posta: diyarbakir@stgm.org.tr
web: http://diyarbakir.stgm.org.tr

STGM Eskişehir Yerel Destek Merkezi
Deliklikaş Mah. Gürman Sok.
No: 16, 26090 Eskişehir
Tel: (222) 220 40 36 Faks: (222) 220 40 76
e-posta: eskisehir@stgm.org.tr
web: http://eskisehir.stgm.org.tr